

Vapaaehtoisen maanpuolustuksen juuret Tammisunnuntaissa

Tervehdyssanat Pohjanmaan Maanpuolustuskillan Tammisunnuntain vuosipäivänjuhlassa 31.1.2016 Vaasan Kaupungintalossa

Kunnioitetut sotiemme veteraanit, herra amiraali, hyvä juhlayleisö!
Ärade veteraner från våra krig, herr amiral, bästa festpublik!

Kalenterimme ja almanakkamme eivät huomioi vuodenkiertoa esitellessään Tammisunnuntaita juhla- tai muistopäiviin kuuluvaksi. Päivä on kuitenkin vapaaehtoisessa maanpuolustustyössä mukana oleville ja muille isänmaan ystäville tärkeä ja siten muistamisen ja vaalimisen arvoinen.

Tammikuun lopulla 98 vuotta sitten kaksi kuukautta aiemmin itsenäiseksi julistautunut Suomi oli saamistaan itsenäisyyden tunnustamisista huolimatta hyvin epävakaassa tilassa. Euroopassa jatkui yhä suursota ja entisessä emämaassa Venäjällä vallitsi erisuuntaisia valtakumouksia kahden vallankumouksen jälkeen. Suomi oli vailla kansallista armeijaa, joka oli venäläistämisyökkimysten johdosta lakkautettu vuosisadan alussa. Sotilaita maamme 10 varuskunnassa kyllä oli, mutta joukot olivat venäläisiä. Eivätkä nämä joukot itsenäisyydestämme huolimatta olleet luopumassa aseistaan tai poistumassa maasta. Maassa vallitsi myös yhteiskunnallisia ja poliittisia ristiriitoja.

Vapaaehtoisvoimin maahan oli luotu aseellista voimaa Suojeluskuntien toimesta. Lähes 2000 vapaaehtoista oli lisäksi lähtenyt vaaroja uhmaten saamaan jääkärikoulutusta Saksaan. Molemmat tähtäsivät itsenäisyyden saavuttamiseen ja sen turvaamiseen. Suojeluskunnat ryhtyivät Pohjanmaalla riisumaan venäläisiä aseista sunnuntain 27. tammikuuta jälkeisenä yönä, Laihian Hulmilla jo aikaisemmin päivällä. Näistä tammikuun viimeisen sunnuntain, Tammisunnuntain, tapahtumista katsotaan maamme Vapaussodan alkaneen. Taistelut jatkuivat runsaan 3 kuukauden ajan, kotimaahan palanneet jääkärit tulivat mukaan helmikuun lopussa. Näistä kahdesta vapaaehtoisperusteisen muodostuneesta ryhmästä muodostui itsenäisen Suomen ensimmäinen kansallinen armeija kenraali Mannerheimin johdolla. Ikävää ja valitettavaa käydyssä sodassa tietysti oli, että yhteiskunnalliset ja poliittiset ristiriidat johtivat sotatoimiin myös omien kansalaistemme välillä.

Kun on edetty tähän päivään, maamme sotilaallisesta puolustuksesta vastaa yksiselitteisesti Puolustusvoimat. Puolustus rakentuu edelleen kolmelle hyväksi todetulle peruspilarille: yleiseen asevelvollisuuteen, koko maan kattavaan alueelliseen puolustukseen ja sotilaalliseen liittoutumattomuuteen. Taloudellisten realiteettien puristuksessa Puolustusvoimat on joutunut jatkuvasti uusiutumaan, muuttamaan organisaatiotaan ja kehittämään toimintaansa. Sekä Puolustusvoimat että kansan suuri enemmistö uskovat, että puolustuskykymme on säilynyt uskottavana ja vastaa sille asetettuja tehtäviä ja vaatimuksia ainakin lähitulevaisuudessa.

När vi betraktar situationen i dag, är det klart att Försvarmakten ansvarar entydigt för vårt lands militära försvar. Försvaret grundar sig fortsättningsvis på tre beprövade grundpelare: allmän värnplikt, riksomfattande regionalt försvar och militär alliansfri-

het. Försvarsmakten har varit i pressen av ekonomiska realiteter tvungen att alltjämt förnya sig samt omorganisera sig och utveckla sin verksamhet. Både Försvarsmakten och en stor majoritet av befolkningen tröstar ändå på att vårt lands försvarsförmåga har bevarats trovärdig och motsvarar de uppdrag och krav man har satt för den, åtminstone i den närmaste framtiden.

Maanpuolustukseen liittyvä vapaaehtoistoiminta on säilyttänyt merkityksensä edellä todetusta Puolustusvoimille osoitetusta kattavasta maanpuolustustehtävästä huolimatta. Sen rooli on jopa vahvistunut erityisesti alueilla, jotka ovat kokeneet joukko-osastojen ja varuskuntien menetyksiä. Puolustusvoimat eivät ole enää entisen lailla ja laajuudessa läsnä ihmisten arjessa. Tärkeää on kuitenkin todeta, että vapaaehtoistoiminnan tulee tapahtua yhteisymmärryksessä ja yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa. Vaasassa ja yleensäkin Pohjanmaalla olemme tässä suhteessa onnistuneet ymmärtääkseni hyvin.

Vapaaehtoistoiminnan kirjo on huomattavan laaja. Se pitää sisällään Puolustusvoimiin läheisesti liittyviä sotilaallisia ja sotataidollisia toimintoja (maakuntakomppaniat, MPK:n maanpuolustuskoulutus), aktiivisten reserviläisten paikallisia, alueellisia ja valtakunnallisia yhteisöjä (Reservinupseerit, Reserviläiset), joukko-osasto- ja aselajikohtaisia kiltoja sekä perinneyhteisöjä (jääkärit, lotat, sotilaspojat). Sotaveteraani- ja sotainvalidijärjestöt ovat luonnollisesti olleet keskeinen osa maanpuolustusyhteisöä, nyt ne ovat asteittain muokkaamassa toimintaansa perinneyhteisöjen suuntaan.

Voidaan hyvällä syyllä todeta, että vapaaehtoisen maanpuolustustyön juuret ovat itsenäisyytemme alkuvuosissa ja toiminta konkretisoitui ensimmäisen Tammissunnuntain tapahtumissa. Meidän tässä työssä mukana olevien on syytä pitää huoli, että Tammissunnuntain muisto ei painu unholaan vaan pikemminkin vahvistuu, ehkä joskus ihan virallisia kalenterimerkintöjä myöten.

Arvoisa juhlayleisö. Ärade festpublik. Olette lämpimästi tervetulleita yhteiseen Tammissunnuntain juhlaamme. Ni är hjärtligt välkomna till vår gemensamma januarisöndagsfest.